

Standardy plánování území a projektování staveb

Milan Svoboda

Vstup České republiky do Evropské unie je v současné době prioritou naší zahraniční i domácí politiky. V roce 1997 byla ČR na základě rozhodnutí Evropské komise zařazena mezi země střední a východní Evropy s nimiž jsou vedeny rozhovory o členství v EU. Uvedený akt znamenal zahájení rozsáhlých prací na sjednocení naší politické, ekonomické a právní situace s požadavky Evropské unie.

Jedním ze základních kritérií, které musí splnit kandidátská země pro přijetí do EU, je schopnost odolávat konkurenčním tlakům a tržním silám uvnitř EU. To se samozřejmě dotýká i všech, kteří se věnují územnímu plánování, projektování i realizaci staveb nebo zahradních a krajinářských úprav.

Této skutečnosti jsou si vědomi i představitelé profesních organizací, jejichž hlavním cílem je dosáhnout vysoké úroveň výkonů profesí.

V této souvislosti je nutné zmínit i připravované úpravy stavebního zákona a zákona o výkonu povolání autorizovaných architektů a inženýrů.

Z hlediska oprávnění k činnostem ve výstavbě, tedy i k plánování a projektování ÚSES, je podstatný posun ve zdůraznění osobní odpovědnosti autorizovaných osob za výkon profese. K tomu je zejména zapotřebí jednoznačněji vymezit proces projektování jako celistvý výkon skládající se sice z několika výkonových fází, které však na sebe nejen věcně, nýbrž i právně navazují a tvoří uzavřený celek. Obdobně je nutno upravit i odpovědnost za ucelenost a kompletnost dokumentace, tedy jak za celek tak za jednotlivé části a za koordinaci jednotlivých profesních speciálních částí.

Velmi důležitou částí novely zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů jsou ustanovení o výkonu povolání zahraničními architekty a inženýry.

Znovu je nezbytné zdůraznit potřebu vysoké profesionality našich plánovačů a projektantů. Jedná se v první řadě o dobré schopnosti odborné, tedy o v případě projektantů ÚSES o schopnosti analýzy přírodního prostředí, biogeografického členění krajiny a přirozených vazeb a procesů v krajině. Těmto otázkám se bude věnovat většina dalších příspěvků na tomto semináři.

Na druhé straně vysokou profesionalitu a konkurenceschopnost nelze dosáhnout bez znalosti právního prostředí a formálních náležitostí procesu plánování a projektování a výsledných dokumentací.

Významným a aktuálním počinem je tedy vytváření standardů při plánování území a projektování staveb. Ten, kdo je v této oblasti činný potvrdí, že stanovení kvalitativních standardů pro obsah územně plánovacích podkladů, územně plánovací a projektové dokumentace a pro činnosti projektantů spojené se zpracováním dokumentací, je velmi potřebné a čeští projektanti by se bez něho v rámci EU těžko prosazovali.

V roce 1999 se složitý úkol standardizace ujala Česká komora architektů, když využila nabídky nakladatelství Dashöfer Verlag ke zpracování příručky Plánování území a projektování staveb. Po dohodě s Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků byl ustaven rozsáhlý autorský tým zahrnující územní plánovače, projektanty pozemních a

inženýrských staveb, zahradní a krajinné architektky, projektanty interiérů a scénických staveb, specialisty na normalizaci a počítačové zpracování projektů atd. Výsledkem jejich práce by měla být obsáhlá příručka katalogového uspořádání, které umožní přehledné členění a snadnou aktualizaci údajů.

K přehlednosti a praktičnosti příručky přispívá její jednotná vnitřní struktura, která je pro všechny zpracovávané obory plánování a projektování následující:

1. Úvod do systému daného oboru (odborné a právní souvislosti, zásady oceňování prací ap).
2. Vzory – standardy základních a zvláštních výkonů
3. Vzory – standardy obsahu dokumentací v jednotlivých etapách (územní plány) či stupních (projektové dokumentace)
4. Komentáře k obsahu dokumentací
5. Komentáře k výkonům a výkonovým fázím
6. Příklady a ukázky
7. Stanovení honoráře
8. Oceňování nákladů

Zpracování a úplné vydání příručky bude otázkou delšího času. V roce 2000 vyšlo základní dílo, které bylo již pětkrát aktualizováno.

Význam stanovení standardů obsahu dokumentace výkonů projektantů spočívá zejména v předepsání **jednoznačných „not“** pro vztahy projektanta s dalšími subjekty.

Uvedená příručka jasně vymezí obsah základních a zvláštních výkonů projektanta při zpracování dokumentace a stane se výchozím podkladem pro uzavírání **smluv** mezi projektantem a klientem, zejména pro ustanovení o obsahu a členění díla a o honoráři projektanta.

Standardy budou vodítkem i pro investory. Protože jsou připravovány v souladu s platnou právní úpravou, přináší informaci o tom, co všechno je **nutné v oblasti projektování zajistit pro úspěšné provedení investice**.

Zpracování standardů dokumentace a výkonů přispěje k ujasnění **vztahů zpracovatelů a pořizovatelů územních plánů** a dále **investorů, projektantů a úřadů v řízeních dle stavebního zákona**. Díky standardům by se měly odstranit spory o tom, co musí být obsahem dokumentace územně plánovacích podkladů, jednotlivých etap územních plánů či stupňů projektů. Standardy by měly omezit mnohdy nesmyslné požadavky účastníků řízení na investora či projektanta.

Podstatné bude zefektivnění **spolupráce projektantů jednotlivých částí stavby**, tedy koordinace a spolupráce jednotlivých profesí. Dle mých zkušeností je právě tento moment velmi důležitý právě pro projektanty zahradních a krajinařských úprav.

Další problémy, k jejichž řešení může definování standardů přispět, jsou vztahy projektanta s dodavatelem stavby, s veřejností, s profesními orgány (komorami) atd.

Plánování a projektování územních systémů ekologické stability je v příručce zastoupeno v několika částech:

1. Kapitoly v části 7. „Územně plánovací podklady“:
 - Generel zeleně;
 - Generel krajinařských úprav;

- Generel a plán ÚSES.
- 2. Část 19. „Projektování zahradních a krajinářských úprav a územních systémů ekologické stability“ s kapitolami:
 - Zahradní úpravy;
 - Krajinářské úpravy;
 - ÚSES.

Oproti současné praxi jsou v příručce určité změny týkající se krajinářských úprav. Především je požadováno, aby i krajinářské úpravy byly nedílnou součástí všech územních plánů, regulačních plánů a urbanistických studií a byly řešeny územně plánovacím podkladem – **generelem krajinářských úprav**. Tím by se naše země přiblížila praxi evropských zemích (SRN, Rakousko), kde je základním nástrojem plánování volné krajiny tzv. krajinné plánování představující samostatnou disciplínu prostorového i oborového plánování.

V oblasti projektování bylo původně zvažováno zařazení **projektů ÚSES** mezi projekty krajinářských úprav. Protože však projekty ÚSES mají určitá specifika týkající se odborných východisek i cíle, k němuž směřují – zvýšení ekologické stability v krajině, bylo nakonec rozhodnuto o jejich samostatném zpracování. První kapitoly týkající se ÚSES by měly být v příručce uvedeny v příštím roce.

Složitou otázkou, která se při zpracování standardů ukázala, bylo stanovení základního rozsahu dokumentace. S tím souvisí i problém vztahu zahradních a krajinářských úprav k řízením a rozhodnutím dle stavebního zákona (územní a stavební řízení).

V jednotlivých případech se podstatně liší obsah dokumentace a rozsah výkonů. Mezními případy jsou projekty zpracované komplexně pro městský park nebo krajinný celek a projekty jednotlivých úprav řešených většinou formou subdodávky (např. jednotlivé skladebné části ÚSES apod.).

Navržené standardy výkonů a obsahu dokumentace jsou zpracovány pro komplexní řešení. V praxi se budou konkrétně specifikovat podle zadání úpravy.

RNDr. Milan Svoboda, Útvar koncepce a rozvoje města Plzně